

שבת בשבתו

1308

פרשת בא
תש"ע
ח' בשבט 23/01/10
השנה העשרים ושש



זמני השבת
כניסה
יציאה

ניהול מסחרי: לאור מביית: גל אורן
לפרסום מודעות: 052-4295209



כתיבה ועריכה:
מכון 'צומת'



מ"סודה של:
הסתדרות הפועל המזרחי

בראון דסברג

barondasberg@gmail.com

קצר ולשולחן

כך עונים לבן רשע?

בפרשתנו מופיעה שאלת הבן הרשע (מן ההגדה): "מה העבודה הזאת לכם?". התשובה לבן הרשע ע"פ ההגדה היא "אף אתה הקהה את שניו ואמור לו 'בעבר זה עשה הי לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו. אילו היה שם לא היה נגאלי'. מאידך, התשובה המופיעה בתורה שונה בתכלית. ע"פ פרשתנו צריך להסביר לבן על מהות החג: "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל". מדוע מורה לנו ההגדה להשיב תשובה שונה מן הכתוב בתורה?

המפתח לתשובה הוא בפירוש המילה "אף". "אף" פירושו "גם", וכוונת ההגדה היא שבנוסף לתשובה האמורה בתורה, גם תקהה את שיניו. אסור לוותר על התשובה העניינית לכל בן ששואל, אך בנוסף צריך להוכיח אותו.

אגב, תופעה דומה יש בתשובה לבן החכם, אך זה נושא לפרשת "ואתחנני".
(ע"פ הרב נחום אליעזר רבינוביץ')

האם קיים אדם רואה ואינו נראה?

ודאי שקיים אדם רואה ואינו נראה, כך היו בני ישראל במכת חושך, והתופעה קיימת גם בימינו. ההסבר הוא פשוט: אדם רואה ואינו נראה כאשר הוא נמצא בחושך וחברו נמצא באור. האור מסווה את האדם שנמצא בו, ואז הוא אינו רואה את מה שנעשה בחושך.

ישנם פירושים דרשניים שונים לביטוי הקשה "וימש חושך" (מלשון "מישוש", מלשון "אמש" וכד'), אולם ניתן להסביר אותו כפשוטו. הפועל "מש" זה "עזב" (כמו: "לא ימש עמוד הענן יומם"), ולפי זה אפשר להסביר את מכת חושך כך: חושך ירד על כל ארץ מצרים, ואז החשך מש מן המצרים. דווקא העברים היו בחושך והמצרים היו מוארים, ולכן העברים ראו והמצרים לא.

בדיק באותה שיטה הקב"ה "עיוור" את אנשי סדום, כאשר הוא הכה אותם בסנוורים.

איזו התעללות!

"למען תספר באוני בנד ובן בנד את אשר התעללתי במצרים". פסוק זה נשמע מאוד לא "פולטקלי קורקטי", מכיוון שלפועל "להתעלל" יש קונוטציות מאוד שליליות.

אולם, ייתכן שניתן להסביר אחרת פועל זה. זהו פועל משרש ע.ל.ל בבניין "התפעל", זאת אומרת שהוא פועל חוזר, פעולה שאדם עושה על עצמו (כגון: "הלביש" - מישהו אחר, "הולבש" - ע"י מישהו אחר, "התלבש" - הלביש את עצמו). לכן "התעלל" זה עולל (עשה) לעצמו, ופירוש הפסוק הוא "ולמען תספר באוני בנד ובן בנד את אשר עוללתי במצרים, והייתי בעצמי חלק מהעלילה".

הפתק המסתורי של
משרתת הרש"ש, בעמ' 6

דור שני לתלמידי הרב קרליבך: רוחניות,
מציאות וחלום, בעמ' 3

משו"ת בארץ



הרב רא"ם הכהן
ראש ישיבת עתניאל ורב הישוב

משה (יו"ד,ב,מ) מן המשנה במעשר-שני (א,ג) שם נפסק שעור של בהמה שנקנתה בכספי מעשר שני וקנקני יין של מעשר שני נחשבים חולין. כלומר - הקנקן לא נחשב

כחלק ממה שהכסף שימש לקנייתו היות שהוא טפל ליון. אולם יש להעיר שהרמב"ם בהלכות מעשר שני (ח,א) פסק (על פי הירושלמי) שאם קונה מן התגר הקנקן והעור אינם חולין (משום שהם מגולמים במחיר). לכאורה, לעניין שלנו, יש מקום לחלק בין כלים שמוטל עליהם פיקדון (שבהם יש לזה דין תגר) ובין כלים שאין להם פיקדון שהכלי מתבטל למשקין ואין על זה דין טבילה.

שימוש חוזר

לכאורה לפי שני הנימוקים הראשונים יש צורך להטביל - שכן מתברר שרצה לקנות את הכלי

ושאין שימוש ארעי. ברם בציץ-אליעזר (ח,כו) טען שמכיוון שהרוב אינם משתמשים, "בטלה דעתו אצל כל אדם" וממילא אין צורך בטבילה. לגבי קופסאות שימורים, גם כן אין צורך להטביל ולפי הנימוק הרביעי, שהם בטלים לכלי, יש להתיר להמשיך להשתמש גם שימוש חוזר מבלי לטבול לעומת זאת. בכלים בהם יש פיקדון לכאורה אין להתיר אע"פ שהפיקדון אינו אלא לעודד את ההחזרה ברם הפיקדון יוצר מציאות שהבקבוק אינו חלק מן הקנין וממילא בבקבוקים אין להתיר בלא טבילה.

יש להוסיף שבכלי זכוכית כל הטבילה אינה אלא מדרבנן ומילא מדובר בספיקא דרבנן. יש להוסיף גם את דעתו של שו"ת בית יהודה למהר"י עייאש (נב) שסבר שמכיוון שלא שותים מן הבקבוקים וגם אין מבשלים בהם אין הם נחשבים כלים (אומנם רוב האחרונים חלקו עליו).

סיכום

לאור הנ"ל בדאי יש להקל ולא חלה חובה לרוקן את תכולת הכלי כולו בשימוש הראשון. אם רוצה להשתמש בכלים שימוש נוסף: א. בכלים שאין להם שווי והם אינם ניתנים להחזרה יש להקל בלא טבילה, מפני שהם בטלים אגב המאכל. ב. ברם בכלים עליהם חל פיקדון לענין יש להטבילם בלא ברכה.

הרב רא"ם הכהן:

Reem.hacohen@gmail.com

טבילת צנצנות ובקבוקים

שאלה: האם ניתן להשתמש בבקבוקים ובצנצנות מזכוכית שיוצרו על ידי גויים? אם כן, האם ניתן לעשות בהם שימוש נוסף בלא טבילה?

תשובה: הגמרא בעבודה זרה (עה,ב) מצמצמת את חובת טבילת הכלים רק לכלי סעודה. לכן התירו גדולי הפוסקים לבתי החרושת להשתמש בבקבוקים וצנצנות שמויצרים על ידי גויים, משום שאלו כלי אכסון ולא כלי סעודה (הרב ווינברג - המאור, כסלו תשס"ו; חלקת-יואב ב,נו ועוד).

כל זאת, מצד היצרן. מצד הקונה יש שתי שאלות: 1. ראשית האם חלה חובה להריק את תכולת הכלי מיד עם פתיחתו. 2. האם מותר להשתמש בכלי שימוש חוזר בלא טבילה.

בספר טבילת כלים (ד,העי כ) מובא בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א בשם החזו"א שאחרי הפתיחה צריך לרוקן את הכלי מתכולתו. ברם מציון באחרונים כמה סברות להקל:

א. אדם אינו רוצה לקנות את הכלי מפני שאם יקנה את הכלי יעבור איסור וממילא לא צריך לרוקן את הכלי. כך כתב בפרי-השדה (ג,קט) ומביאו הרב ווינברג ומייעץ שהקונה יתכוון בפירוש שלא לקנות את הכלי, לענין יש להוסיף שהיום כשמשלמים פיקדון עבור חלק מבקבוקי הזכוכית ממילא אינו רוצה לקנותם - משום שברור שהוא מתכנן להחזירם תמורת הפיקדון או להשליכם.

ב. כלי שנועד לתשמיש עראי אינו בגדר כלי הצריך טבילה. כך כתב במנחת-יצחק (ה,לב,א) ובציץ-אליעזר (ח,כו). הם מביאים ראייה מהרמב"ם בהלכות כלים (ה,ז) שכתב שכלי שאי אפשר (או אין רצון) לעשות בו שימוש חוזר אינו מקבל טומאה. לכן גם כלים חד פעמים אינם צריכים טבילה.

ג. ביחס לקופסאות שימורים העלו גדולי האחרונים שבפתיחתן הן נעשות כלים חדשים וממילא לא צריך טבילה.

ד. בספר שערים מצוינים בהלכה (לו,ח) מביא בשם המהרי"ל דסקין זצ"ל שהכלי בטל אגב המאכל. מקורו הוא מהגמרא בעירובין (כו,ב) שכתבה שלוקחים בכסף מעשר-שני יין על גב קנקנו, למרות שבכך חלק מהכסף לכאורה משולם כנגד הקנקן ולא כנגד היין. ראייה דומה הביא הגר"מ פיינשטיין באגרות-



בצפת, קרוב לשמיים

מרדכי זלר (29) הוא מדריך טיולים, סטודנט לתואר שני בפסיכולוגיה קלינית ובנו של ר' דוד זלר ז"ל, מתלמידיו של הרב קרליבך. מרדכי, שגדל באפרת ולאחר דרך ארוכה, הכוללת מסע בהודו, הקים מרכז סיוורים רוחניים בעיר הקודש צפת, חושב שמה שחסר לנו בחיים זה קצת, ממש מעט - רוחניות.

שנתיים. גם כשהייתי בחו"ל ועוד לא הגעתי לפה, אמרתי לכל מי ששאל 'אני עומד לגור בצפת?' השם 'צפת' הוא מלשון ציפייה - זו עיר של ציפייה. באנגלית, כשאשה בהריון היא אומרת: 'I'm expected', 'אני מצפה'. הציפייה מולידה בנו דברים חדשים. היא מולידה אנשים עמוקים, אנשים שמקשיבים לחלומות שלהם. זו מעבדה לחולמים. בצפת הכול צבוע כחול, והרבה פעמים אנשים שואלים למה. אני מספר להם שכשהייתי בהודו פגשתי נזיר בודהיסטי ושאלתי אותו מדוע הם מגלחים את הראש. הוא אמר: 'אנחנו מגלחים את הראש כדי להזכיר לנו שאין שום דבר מעל הראש שלנו'. אמרתי לו: 'מזור - אצלנו זה להיפך'. יש לנו חלק בתוכנו

שמסתכל למעלה ומתקשר לשמיים. בצפת לא הספיק לנו להסתכל למעלה, אז צבענו את הרצפה והקירות, כדי שלא נסתכל - יהיו שמיים. יש לנו גם את המשיגינעדר שלנו. שמעתי שכשהקב"ה המליח את העולם במשוועים, מעל צפת נפל לו המכסה... אנשים נמשכים לפה במין 'סינדרום צפת', ומאז ומתמיד נמשכו. החוקרים אומרים שזו יציבות כלכלית, אבל אני אומר לך - זה בגלל הרוחניות.

לאחרונה הקמת בצפת מרכז לסיוורים ששמו כשם ספר סיפורים של אבא שלך על ר' שלמה קרליבך "בשביל הלב". אין מספיק סיפורים בצפת?

ר' שלמה היה אומר שכל אחד יכול לשמור את ההלכות של שבת - אבל להשיג את השבת - זה משהו אחר לגמרי. לפעמים אני שומע מדריכים ומבין: אפשר לדעת את כל העובדות - אבל לא לדעת כלום. 'בשביל הלב' קרוי ע"ש הספר של אבא שלי שידע לשיר ולחבר אנשים ועולמות. אנחנו מנסים לקחת אנשים לצפת, ולהגיד להם: 'בואו ניקח אתכם פנימה'. לא 'להעביר אותם חוויות רוחניות', כי זה אי אפשר. אני יכול להראות להם שיש לי סוד עם המקום, ולקוות שהם יפתחו לסוד שלהם.

יש סיור שאתה זוכר כחויייתי במיוחד עבורך?

עשיתי סיור לשישים מנהלים ואמרתי להם: 'אני לא יודע אילו מורים אתם ואילו מורים היו לכם, אבל שלי אמרו לי: 'תפסיק לחלוטם!' פה בצפת אומרים: 'יתחילו לחלוטם קצת, תפסיקו להיות כאלה מציאותיים...'. כמו שאומר הזוהר לפרשת שמות: אי אפשר למשול ברוח. צפת זו רוח.

לא פשוט לנהל שיחה קוהרנטית עם מספר סיפורים. כל משפט וכל דמות בוראים סיפור נוסף, כל שאלה גוררת דוגמא שגוררת עוד סיפור. כמו בלימוד הגמרא, בו נושא משתלשל לנושא אחר, גם מרדכי מעדיף לארגן את חייו בדרך אסוציאטיבית למדי.

"נולדתי בארצות הברית", הוא מספר במבטא אמריקאי קלוש, "ובגיל חמש הורי החליטו לטייל בארץ ישראל. הסיוור שלהם היה כל כך מוצלח, שאמא ואני נשארנו פה בארץ, ואבא חזר לארה"ב רק כדי להביא את הדברים...". ממבוא מודיעין, מושב של תלמידי הרב קרליבך, עברה המשפחה לאפרת, ואבי המשפחה לימד בישיבת 'המבטא'.

למרדכי, כמו אביו, היתה דרך מיוחדת לעשות את הדברים. בתחילה למד בתלמוד-תורה בירושלים, שם נשלח לחדר המנהל כשקרא ספרים על ז'בוטינסקי בעיצומו של השיעור, או כשעמד בצפירה של יום הזיכרון. בהמשך, חזר לאפרת, לישיבת נווה-שמואל, ולאחר התיכון דילג מיישיבה לישיבה, כשהיום הוא מעיד: "ישיבת תקוע היא הישיבה שלי, בגלל הרב מנחם". הרב מנחם הוא הרב פרומן, רבה של תקוע, שגם הוא נודע בשל דרכו הלא-שגרתית.

ספר לי סיפור על אביו.

אבא היה אדם רגיש בצורה בלתי רגילה. פעם היו בצפת זוג שחזרו בתשובה. דרכם הרוחנית עברה דרך גורו הודי, סאיי-באבא שמו, שכששמע שהם יהודים ציווה עליהם לקיים מצוות. כל פעם שהיו חוזרים אליו להדרכה רוחנית, היה מוסיף להם מצווה, ולבסוף שלח אותם לארץ ישראל. פה הם גרו בצפת, ותלו תמונה שלו בבית. כשנודע לקהילה בה חייו הוא שתלוי על הקיר, היא היתה כמקרה, ו'לכבודם' ארגנו יום עיון בנושא 'גורואים ומורים רוחניים', דבר שמן הסתם פגע בהם מאוד. את אבא הזמינו לדבר שם בלי שהכיר את הסיפור, וכשהגיע שאל את אחד הנוכחים בשקט מה העניין, והלה סיפר לו. אבא אמר לו: 'יקח אותי אליהם מיד'. כשהגיע אליהם ישב איתם ודיבר ברעד. 'לא מבינים אתכם', אמר, 'ואני מבקש סליחה בשם כל היהודים'. מעבר לכבוד שהיה לו לדרך שהם עשו, היתה לו גם הרגשות להבין שיש פה סיפור בתוך סיפור, ולהתכוון למה שהוא רצה לעשות בסיפור הזה.

מה יש בצפת שכל כך מושך אותך?

אני גר בצפת מאז שאני זוכר את עצמי, כלומר,

	כ	פניק	נשה	ויאלי	כ
כ	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ
	כ	כ	כ	כ	כ

"זמת כל בכור בארץ מצרים... וכל בכור בהמה..."
 פתרו את הסודקו כן טבכל שורה, טור, וריבוע מודגט
 (9 משבצות) יופיעו כל מילות הפסוק
 (מבלי לחזור על מילה פעמיים).
 מצאו את הטורה / הטור בו מופיע הפסוק
 לפי סדרו - בהצלחה



את פתרון החידה תוכלו למצוא באתר צומת: www.zomet.org.il

מעשׂהיה

הרב יקהת רוזן
 גרעין מרכז נריה קרית מלאכי
 ניקוד: ישראל אליצור

אינבררה

"אין מה לעשות! בוא, ננסה איכשהו אנטנו לדחף את העגלה ולהוציאה מן הבץ!" אמר אחד הבנים לאחיו. הטו שניהם בתף ודחפו, אך העגלה לא זזה.

"כדאי להניח ענפים לפני הגלגלים," הציע האח השני. "תעלה עליהם העגלה וכך תחלו מן הבצה." הורידו האחים עצים אחדים מעל העגלה, הניחו אותם על הדרך הבוצית, והאיצו בשוס למשך קדימה - אך העגלה לא זזה. פרקו הנערים מן העגלה חלק מן העצים כדי להקל את משקל העגלה, וזרוזו שוב את הסוס. והנה הפעם זזה העגלה מעט, ויעוד קצת. עלו הגלגלים הקדמיים על הענפים, וגם האחוריים נחלצו מן הבץ.

"אל תשאל מה קרה לנו," ספרו האחים לאב. "בדרך חזרה, על יד הנחל, שקעה העגלה בבץ. עשינו כדבריך והזעקנו את אינבררה לעזרה, אך היא לא באה. בלית בררה נאלצנו להסתדר איכשהו בכחות עצמנו, ולכן הגענו רק עכשיו. אלו היתה אינבררה באה, נדאי היינו מגיעים הביתה לפני זמן רב. מוזר שלא הופיעה" אמרו שני האחים.

"היא דוקא פו הגיעה," חיד האב. "באמת!" תמהו האחים. "איך זה, אם פו, לא הרגשו בה?" "הרגשתי בנוכחותה ועוד איד," אמר האב, "ברגע שמצאתם את עצמכם במצב של אין בררה ונוכחתם שאין בסביבה איש שיעזר לכם, פעלתם בעצמכם כמו שצריך והוצאתם לבדכם את העגלה מן הבץ."

רק אז הבינו בניו כי אינבררה אינה קוסמת ואף לא מכשפה. הם חשו היטב מהי ומימי אותה אין-בררה, שבוכותה גלו את הכחות שהיו טמונים בהם עצמם...

(סיפור עם בלקני. העיבוד ע"י דבורה עומר)

היה היה אב אחד ולו שני בנים. הבנים כבר בגרו אך הם לא היו עצמאיים ולעבד לבדם לא ידעו. בכל דבר קטן וגדול נזקקו לעזרה, ולא הפעילו את מחם בנסיון לפתר את הבעיות לבד. הדבר לא מצא חן כלל בעיני האב ולכן החליט החלטה. לילה אחד אמר להם: "שמעו לי, בני. שוב אינכם ילדים קטנים, כי אם נערים, ומסגלים אתם לצאת מחר לחטב עצים בלעדי. עלי לנסע העירה באפן דחוי!"

"איך נוכל לצאת ליער לבדנו? ומה יהיה אם תקרה לנו תקלה בדרך?" שאלו הילדים בחשש.

"אם תקרה לכם ביער תקלה כלשהי בעת העדרי ולא תדעו איד, להתגבר עליה בכחות עצמכם - קראו לעזרה את אינבררה. אני בטוח כי היא תעזר לכם."

"מי היא זו? האם היא קוסמת? תיה! ואולי, חלילה, מכשפה!" תמהו השנים, אך תשובה לא קבלו.

למחרת בבקר יצא האב אל העיר, והבנים רתמו את העגלה לסוס ועשו את דרכם לעבר היער. שם קרתו עצים וענפים רבים, כפי שלמדו מן העבודה עם אביהם. הם העמיסו הכל על העגלה ואמרו לשוב הביתה.

אך בדרך קרתה תקלה. במקום מסים נוצר בץ רב, והעגלה שקעה בו ולא זזה. "הוי, מה עושים?" שאלו הנערים איש את אחיו. "אבא אמר שנקרא לעזרה את... איד קוראים לה!"

"אינבררה!" נזכר אחד הבנים ומיד קרא: "אינבררה! בואי! אנו זקוקים לעזרה!" הנער צעק בכל כח גרונו, אך איש לא בא. השנים המשיכו לקרא בקול, אך תשובה לא באה ועזרה לא הגיעה.

בינתיים שקעה השמש, חשכה אפכה את היער, ונשם החל לרדת והיה קר. השנים התיאשו, והבינו שאותה אלמונית עם השם המוזר לא תעזר להם. ובכן, מה יעשו עכשיו?

לתגובות והצעות לסיפורים:
yikhat1@smile.net.il

כיבוש "המסרק"

"המסרק", מול מקלעי האויב. לאחר קרב גבורה קשה נכבש האתר. עדות אילמת לקרבות העקובים מדם, שהתרחשו על "המסרק", מהווים שני הבונקרים ושרידי תעלות הקשר, שנותרו במקום. לקראת הבוקר נכבש גם הכפר בית מחסיר. השלל הרב שנלקח, ובו גם פריטים של נוסעי השיירות שהותקפו, הוכיח כי כאן שכן מוקד הכוח הערבי. היה זה 3 ימים בלבד לפני הכרזת העצמאות, והמבצע איפשר לפרוץ את הדרך לירושלים לאחר קום המדינה.

חודש ימים לאחר כיבוש אזור "המסרק" נשא דוד בן גוריון, ראש הממשלה ושר הביטחון, נאום בכנסת, כאשר זו שכנה עדיין בתל-אביב, ואמר כדברים האלה:

...בקרבות על בית מחסיר ובאב-אל-וואד היה **מספר הקורבנות כפול** מכפי שהיה בקרבות דומים אחרים, שגם בהם לא חסרו, לצערנו, קורבנות רבים...

בשיר הידוע של חיים גורי, "באב-אל-וואד", אותו שרה בהתרגשות "זמרת המלחמות" יפה ירקוני, נאמר בין היתר:

...ערב אט יורד, רוח ים נושבת / אור כוכב ראשון מעבר **בית מחסיר** // באב אל וואד / לנצח זכור נא את שמותינו / שיירות פרצו בדרך אל העיר / בצידי הדרך מוטלים מתינו / שלד הברזל שותק כמו רעי // ...כאן לחמנו יחד על צוקים וטרש / כאן היינו יחד משפחה אחת //

סיום השיר הוא מלא תקווה, שאכן התגשמה, אך בצדה גם מעין צוואה לא לשכוח את כל הנופלים, שבזכותם נגאלה ירושלים:

יום אביב יבא ורקפות תפרחנה / אודם כלנית בהר ובמורד / זה אשר ילך בדרך שהלכנו / **אל ישכח** אותנו, אותנו באב אל וואד //

לא, אין מדובר כאן על מבצע לעיצוב השיער או לשיפור הבלורית. "המסרק" הוא כינוי לפסגה המערבית של הרי יהודה, המתנשאת לנוכח פני השפלה. עליה מזדקרים אל-על עצי אורן-ירושלים טבעיים, הנראים למרחוק כמו שיני מסרק. במלחמת השחרור הפך הרכס למשלט ערבי אסטרטגי, הצופה על כל המרחב. לידו שכן הכפר הערבי העויין בית-מחסיר, ששימש כבסיס מרכזי, ממנו יצאו הפורעים לתקוף את שיירות היהודים העוברות לרגליהם. בכפרים הערבים, שחלשו על הדרך לירושלים, התבססו מאות לוחמי כנופיות בלתי סדירות וכן פלוגה של הלגיון הירדני. הייתה להם, כמוכן, עליונות טקטית ברורה, שהרי הם שלטו ברכסים הגבוהים ואילו הכביש לירושלים עובר כידוע בערוץ הנחל שמתחתם, בשער הגיא, הוא פֶּאב אל וואד.

בראשית חודש מאי 1948 יצאה חטיבת הראל בפיקודו של יצחק רבין למבצע "מכבי". מטרתו הייתה לפרוץ שוב את הדרך לירושלים על ידי השתלטות על כל הרכסים השולטים על שער הגיא. כיבוש בית מחסיר ו"המסרק" נתקל בקשיים בגלל הערפל הכבד, השטח ההררי המבוותר והקושי להעביר בו את הנשק הסודי המסורבל, ה"דוידקה". בינתיים הספיקו הערבים להתבצר יותר בשטח ולהדוף שתי התקפות ליליות של כוחותינו. אור לר"ח אייר תשי"ח נעשה ניסיון שלישי שהוכתר בהצלחה חלקית. עם שחר הגיעו הלוחמים עד לרגלי "המסרק" ובאכה בית מחסיר. במהלך היום ערך האויב התקפות-נגד בלתי פוסקות, בסיוע תותחים, על אנשינו החשופים, כי קשה היה להתחפר בסלעי ההרים, ואמנם הנפגעים היו רבים. לעזרת המותקפים שלח "חיל האוויר" המתהווה מטוס קל, שנשא פצצה במשקל 200 ק"ג, ואולם בעודו חג מעל האויב הוא הסתחרר ונפל.

ואף-על-פי-כן הכוח לא נשבר, אדרבא, עם ערוב היום חודשה ההתקפה, תחילה הסתערו 4 מחלקות על

הפצה ולמודעות מסחריות:

גל אורן BSD

הבונים 11 רמת גן 52462,
טל' 03-6133555, פקס' 03-6133699,
dotan@go-bsd.co.il דוא"ל

מייסודה של הסדרות הפועל המזרחי בא"י. יוצא לאור ע"י מכון "צומת".

"שבת בשבתו" באינטרנט: zomet.org.il

למוני באנגלית בדוא"ל בא לפנות ל: dan@zomet.org

עריכה: מכון "צומת" ארון שבות, נוש עציון 90433, טל' 02-9931442 פקס' 02-9931889

www.zomet.org.il zomet@netvision.net.il

הוצאת הלון נתמכת ע"י משרד החינוך והתרבות

בלי מעמדות

יודבר יקו"ק אל משה לאמר קדש לי

תאמר רש"ש, ואשכנזים יחשבו שאתה מתכוון לר' שמואל שטראשון, בעל ההגהות על ש"ס וילנא. אולם יוצאי תימן יש להם שני רש"שים אחרים - הרב שלום שבזי, המשורר, והרב שלום שרעבי, מגדולי המקובלים, עד שהיו אומרים על בסיס הפסוק "עלית למרום שבית שבי" (תהלים סח, יט) - שבי"י - ראשי תיבות בשמותיהם של גדולי המקובלים בכל הדורות: ר' שמעון בר יוחאי (רשב"י), רבי יצחק בן שלמה (האר"י) ורבי שלום בן יצחק (הרש"ש). השבוע נעסק בזה האחרון, כיון שיום פטירתו חל בי בשבט תק"מ, לפני 230 שנה. בצד כתבה זו: חתימת ידו וחותרמו.

הרש"ש התייתם בילדותו, ואז שם פעמיו לארץ ישראל. עבר דרך עדן, בובמבי שבהודו, בגד שבבל, דמשק וחאלב שבסוריה, והגיע לירושלים. את דרכו בישיבת המקובלים "בית אל" החל כשמש אצל ראש הישיבה ומייסדה, הרב גדליה חיון. אולי משום כך השתמש גם בראשי התיבות שמי"ש - שלום מזרחי שרעבי. מדי פעם היה שומע את הקושיות וההתלבטויות של בני הישיבה, ובסתור היה כותב תשובות על פתקים ומניחם בספרו של הרב חיון. חנה, בתו של הרב חיון, גילתה את זהותו של הכותב האלמוני, ואז מינה אותו הרב חיון להיות ראש הישיבה, ולקחו כחתן, בעלה של בתו חנה.

הרש"ש שם דגש על הכוונות בתפילה, ולשם כך כתב סידור תפילה עם כוונות, וכן את הספר "נהר שלום" על כוונות התפילה.

באותו זמן שבאירופה שררה יריבות חריפה בין חסידים למתנגדים, החתים הרש"ש את בני ישיבתו על שטר התקשרות לחבורה אחת, המחלקת שווה בשווה בין כולם את המצוות העומדות לזכותו של כל אחד מהם. בין השותפים היו הרב ישראל יעקב אלגוי ובנו המהר"י אלגוי שניהן לאחר מכן כראש ישיבת "בית אל" וכראשון-לציון בירושלים, וכן החיד"א וגיסו של הבעש"ט, ר' אברהם גרשון מקיטוב, בישיבה זו לא ניכר כל הבדל בין ספרדים לאשכנזים,

חסידים ומתנגדים, מקובלים ופשוטי העם.

מספרים שבביתו של הרש"ש היתה משרתת שמדי פעם הגישה לו כוס משקה חם. יום אחד הגיעה ובידה שני כוסות, לשאלתו של הרש"ש מדוע הביאה שניים, ענתה שהיא ראתה שליד הרש"ש יושב עוד יהודי ולומד. הרש"ש נפעם, שהרי "אשרי מי שראה את פניו, פני אליהו הנביא, בחלום". לבקשתה הבטיח לה הרש"ש בכתב, שתזכה לשרת אותו גם בעולם הבא, והיא



שמרה על הפתק כעל בבת עינה. לימים נפטרה אשת הרש"ש, והוא נשא לאישה את המשרתת הנ"ל. כעבור שנים ספורות נפטרה אף היא, וכשנכנסו החברה-קדישא להוציא את גופתה מהבית, לא יכלו להזיזה, עד שהרש"ש ביקש מהם לחפש את הפתק, ולהניחו בידה. אישה זו נקברה ליד קברו של הרש"ש.

וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עַיֲנֶיךָ (יג, ט).
אנו נוהגים לחלוץ את התפילין לפני תפילת מוסף שבראש חודש. יש לכך שורשים בקבלה. בבית-יוסף כתב שכיון שאומרים במוסף בקדושה "כתור יתנו לך", לקב"ה, אין נכון שבאותה שעה יהיה האדם מוכתר בתפילין שעליהם נאמר "והיה לך", לאדם. לפי הרש"ש בספרו "נהר שלום", שוב אין להניח תפילין לאחר המוסף. אמנם מקובלים נהגו להניח תפילין דווקא בתפילת מנחה שבראש-חודש (כמו גם בתעניות), אולם זה כבר זמן רב לאחר המוסף. מיד לאחר המוסף - אין מניחים. אולם דבר זה מעורר בעיה, למשל, אצל מי ששכח לומר בשחרית "יעלה ויבוא", ונזכר לאחר מוסף. נפסק שעליו לחזור ולהתפלל תפילת שחרית לאחר מוסף, אבל בגלל דעתו הנ"ל של הרש"ש אין הוא מניח תפילין (יחזוה-דעת ו,ו). משום כך המניחים תפילין של רבנו תם לאחר התפילה, בד"ח עליהם לעשות זאת לפני מוסף (יביע-אומר ג, או"ח,ה).

רפואה והלכה

נכתב ונערך ע"י מכון פוע"ה

רח' עזריאל 19, גבעת שאול, ירושלים 70: 02-6515050

הצלת גויים בשבת

"...לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְּלֶה ה' בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל" (שמות יא, ז)
 הצלת חיי אדם במחיר חילול שבת, הריהי מצווה, כל עוד מדובר ביהודי. אולם, אין לחלל שבת עבור פיקוח נפש הגוי, שהרי הכלל "חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה" (יומא פ"ה, ב) אינו רלוונטי לגביו. באופן מעשי יישום כלל זה בעייתי. אם רופאים יהודים ימנעו מלטפל בשבת בחולים שאינם בני ברית, תיווצר שנאה גדולה וסיכון חיי יהודים בעולם הנצרכים לטיפול מרופאים גויים. כבר רב יוסף העלה הוה-אמינא להתיר למיילדת (שזו עבודתה ופרנסתה) לילד נכרייה בשבת "משום איבה", אך אביי דחה את דבריו כי המיילדת יכולה להשתמט וימצאו אחרת כך שאין כאן איבה (עבודה זרה כ"ו, א). וכתבו התוספות, שאם אכן יש מצב של איבה הותרו איסורי **דדבנן**, אך לא דאורייתא. והריטב"א יצא כתב, שגם על איסורי "שבת" אין לעבור. הימשנה ברורה" (ש"לסק"ח) יצא

בביקורת נוקבת על רופאים יהודים המתירים לעצמם שלא כדין איסורי תורה בשבת לצורך רפואת גויים.

ברם, בדברי האחרונים מוצאים היתר. החת"ם סופר כתב: "אם יש באיבה זו חשש סכנת נפשות יש להתיר אפילו מלאכה דאורייתא". והוסיף, שאם המלאכה נעשית רק לצורך הצלה עקיפה של יהודים, הריהי "מלאכה שאינה צריכה לגופה", שאסורה רק מדרבנן. ה"דברי חיים" מצאנו כתב משמועה, שזו תקנה של ועד ארבע ארצות (שפעל במזרח אירופה לפני 300 שנה).

בשל המחויבות של הרופאים, ובשל התקשורת שהפכה את הגלובוס לכפר גלובאלי אחד, קבעו מדולי פוסקי זמננו, שכיום אין כמעט אפשרות להשתמט, ומוותר. ומסתבר שזה כולל גם פעולות הצלה בהאיטלי, במסגרת יחסים בינלאומיים הדדיים, ובפרט שאולי היה שם אפילו יהודי אחד... (דברי ההלכה במדור זה נועדו ללבן את הנושא המוצג. הלכה למעשה יש לשאול את הרב הפוסק).

כתב: **הרב יוסף איתן**, מרבני מכון פוע"ה

eitan@puah.org.il

בחסות מאוחדת

אגודת א"ת



הרב עמיה' גורדין
ר"מ בישיבת 'הר עציון'

כחמה אמיתית מצד עצמה. נכון שכאשר האדם לומד וחושב על סברא אמיתית, היא קיימת גם במוח שלו, אבל עצם העניין קיים ואמיתי גם בלי קשר אליו.

עבודת החסידות אינה שהאדם יגיע להרגשות מסוימות או דרגות כל שהן. יהודי שלומד קצת חסידות, ההסתכלות שלו על הקבי"ה, על התורה, ועל ישראל, מקבלת עומק כזה שממילא ענייני עבודת ה' מקבלים תוכן פנימי ואמיתי יותר.

אין זה הכרחי שפאדום יהיו ניכרים עליו סימני התרגשות והתפעלות חיצוניים. עם זאת, אם הוא יבדוק את הדברים לעומק, הוא יראה שהקבי"ה, התורה, וישראל שייכים אליו יותר. הוא יראה שהוא מזדהה עם הדברים יותר. זה יותר טבעי בו.

ככל שלומדים יותר, העניינים פחות מלאכותיים ויותר אמיתיים באדם. הדברים אינם נתפסים כנהגה בלבד אלא נרגש שזו האמת. הנושא הוא **עז כמה האמת קיימת באדם.** (מתוך 'מעיינותיך' 23 - בעיבוד קל - העיבוד על אחריות כותב שורות אלו בלבד).

צריך להבחין בין התקדמות אמיתית בעבודת ה' לבין תחושה מלאכותית שנוצרת כתוצאה משתיית משקה או מניגון יפה. מטרתנו היא להיות אנשים טובים ועובדי ה' ולא להרגיש הרגשות כיפיות ורוחניות.

ההרגשות חשובות מאוד אבל רק כדי להתניע את המנוע. המנוע עצמו הוא עבודת ה'. אם ננסה לנסוע באוטו רק בעזרת הסטרטר, נשרוף אותו מהר מאוד. אסור שנאבד את הפרופורציות ואת ההבדל בין עיקר לטפל. העיקר הוא העבודה האמיתית. ההרגשות המלאכותיות רק עוזרות למנוע להתחיל לעבוד.

פתרון מהיר של התרגשות רוחנית יחזיק מעמד זמן קצר מאוד. הרגשה שבין לילה היתה - בין לילה תאבד. הרגשה רוחנית אמיתית נובעת רק מהתקדמות אמיתית בעבודת ה' ולא ממשקה וגיטרה.

בין קודש לחול

להרגיש או להיות?

'דרוש ר"מ לשיבה גבוהה בצפון הארץ, בין התכונות הנדרשות, כשרון נגינה על גיטרה' (מתוך מודעת דרושים בעלון חשוב זה).

עניין השתייה בישיבות תיכוניות וגבוהות מתפשט ומתרחב. זה מתחיל בהתוועדויות, מתוך רצון להתרומם ולהתרגש. זה נגמר בבדיחה מהמציאות (מתוך שיחה עם איש חינוך חשוב ומוערך).

הרב יואל כהן שליט"א, המכונה 'החזורי', הוא אחד מגדולי הוגי הדעות בחסידות חב"ד ונחשב לסמכות הבכירה בהבנת משנת חב"ד. הרב כהן היה 'החזורי' הראשי של הרבי מליובאוויטש. ראש קבוצה שתפקידה לזכור את התוועדויותיו של הרבי, לחזור עליהם ולהכניס לדפוס. עוד בחייו של הרבי, הרב יואל נחשב למנהל משנתו התורנית. לאחר פטירת הרבי התייצב 'החזורי' כנגד הימשיחיסטים, וטען כי הם מסלפים את תורת הרבי ומביאים את שמו.

לאחרונה פירסם 'החזורי' מאמר ובו התייחס לשאלת תפקיד החסידות ופעולתה על האדם. בדבריו הוא הדגיש את ההבדל המהותי שבין הרגשה חיצונית לבין מהות פנימית.

יש החושבים שלימוד ועבודת החסידות מטרתם היא להתלהב ולהתרגש בעבודת ה'. שהאדם יקבל תחושה שהוא עושה משהו בעבודתו הרוחנית.

לאחרונה הזדמן לי לשוחח עם מישהו על עבודת ה' על פי חסידות. תוך כדי שיחה הבנתי משאלותיו, שאנו לא מדברים יחד. כל מושגי החסידות נתפסו אצלו כדבר **שהאדם צריך לעשות**. בזה הוא מתחיל ובוהו זה נגמר.

זו טעות יסודית. שאלתי אותו האם כאשר אדם עוסק בתורת החשבון, מטרת העיסוק היא להשפיע ולהיקשר אליו, או שהוא מחפש לדעת מהי המציאות עצמה? התובנה ששטח מרובע גדול משטח העיגול ברבע, משמעותה רק בהקשר להנהגת האדם, או שזוהי המציאות באמת?

גם אם לא יהיו בני אדם בעולם - המרובע עדיין יהיה גדול מהעיגול ברבע. זו עובדה קיימת בלי קשר לאדם. החכמה היא

תגובות, הערות והארות:
benkodesh@gmail.com



ר' שלמה שוק
ר"מ במקד"צ נוקדים

כשמעתי את הסיפור צצה ועלתה בראשי השאלה הבאה:

מדוע הסכים האב שבנו הצעיר ילך במקומו לחקירה? האם לא חשש שייטרף ע"י ציפורני החיה הנאצית, והוא עדיין עול ימים וחיי לפניו. האם נפעל האב ע"י מניעים אגואיסטיים, והעדיף לסכן את בנו מאשר את עצמו?

האב חשך עליו עולמו. לצד רצון בנו לשאת אישה שאיננה מבני 'המעמד' הוא נקרה לחקירה מסוכנת. מצבו הנפשי של האב היה בכי רע. מצב נפשי רע, עלול לגרור אחריו מצב נפשי עוד יותר רע. הרצון לחיים מתעמעם, והתמודדות של האבא בחקירה תהפוך להתמוטטות. אך הבן הנתון לאושר אהבתו, מקרין חיים ותקווה, ומתוך מצב נפשי שכזה, אפשרי יותר להתמודד עם חקירה כשלצידך נערה אהובה.

אינני יודע אם חשב האב והיה מודע לדברים שחשבת וכתבת. אך ודאי שאי שם בתוך תוכו נתן האב לזיק אהבה שניצת בעיני בנו אשראי גדול, והחשיב עד למאוד את האהבה כמנצחת גדולה.

וטוב עשה הבן שחישבן וכרך הצלת אביו באהבתו לבחירת ליבו, כי טובים השניים מן האחד.

Shok9@walla.co.il

חוט של חסידות

אהבה חוצה גבולות

סיפר לי ידידי ורעי, כאב חכם הוא לי, ר' משה ברין את הסיפור הבא:

לאחר שנכבשה עיירתנו על ידי הגרמנים נגורו על היהודים גורות שונות ומשונות על מנת להצר ולהכביד על חייהם היום-יומיים. לאחת מהמשפחות האמידות בעיירה שעסקו במסחר היה בן, עלם חמודות שהתאהב, מה לעשות... בעזרת בית צעירה ורצה לשאת אותה לאשה.

ההורים לא נחה דעתם מהבדלי המעמדות והתנגדו בכל תוקף לנישואים. עוד הם עומדים בהתנגדותם והנה הגיעה לאבי המשפחה 'הזמנה' לחקירה אצל השלטונות הגרמניים, על דבר עיסוקו במסחר שנעשה בניגוד לגורות הכובש.

ההליכה לחקירה אצל הגרמנים הייתה כרוכה בסיכון חיים. ידוע היה שלא כל ההולך חוזר. מתח רב שרר בבית, מבלי למצוא פתח ומוצא ליום החקירה. ואז באה ההצעה הבאה מהעלם הצעיר והמאוהב: "אלך אני במקומך אבא, אך במידה ואחזור בשלום תתנו לי את הסכמתכם המלאה לשאת את בחירת ליבי". האב הסכים, והבן הלך. לאחר מספר ימים של מתח וחרדה, חזר העלם הצעיר אל ביתו, שם נערכה במועד מאוחר יותר החתונה לשמחת ליבם של כולם.



הרב יוסף צבי רימון
רבה של אלון שבות דרום ור"מ ישיבת 'הר עציון'

ספר, הלכות תפילה. מחלוקת זו היא מחלוקת עקרונית בין הרמב"ם לרמב"ן, כמו שמצאנו בבניין המשכן ובניית הכלים - שהרמב"ן מנאן כשתי מצוות, והרמב"ם מנאן כמצווה אחת. כך ניתן גם להסביר מדוע לא מנה הרמב"ם את מצוות ישוב ארץ ישראל במניין המצוות, בניגוד לדעת הרמב"ן.

למחלוקת זו השלכה מעשית - האם מברכים אותה מתוך ספק (כברכת המזון) או רק בוודאי (כשאר ברכות שחיובן מדרבנן).

גם לדעת **המשנה-ברורה** שהכריע לברך מספק, עדיין יש לברך **אלו ברכות לברך!** לדעת **השאגת אריה** יש לברך רק את ברכת "אשר בחר בנו", שהיא המעולה שבברכות, ובה בוודאי יוצאים מן התורה. לדעת אחרונים אחרים, יש לברך את כל הברכות, כעיקר תקנת הברכה (עיין שואל-ומשיב תניי, ד, סז; באר-היטב מז, א). למעשה, פסק **המשנה ברורה** (סיק א) לברך רק "אשר בחר בנו", כשאגת אריה.

מה כדאי לעשות למעשה? מכיוון שיש הסבורים שלא לברך, עדיף לצאת על ידי אחר; או לכוון לצאת בברכת "אהבה-רבה" וללמוד לאחר התפילה (כך פסק המ"ב שם).

תעסוקטיף: בשעה טובה יש הכרה ממשלתית בתעסוקטיף (בראשות הרב יוסף צבי רימון). אולם, העזרה הממשלתית תלויה בעזרה שלך. המדינה תתן סיוע כספי כנגד כל תרומה שנשיג! ללא תרומה - אין סיוע. ביכולתך לעזור לעוד 700 מתושבי גוש קטיף המחכים למצוא עבודה. לתרומות פנו **לתעסוקטיף: www.Jobkatif.org.il 0722-127-125**



מפסקי הראש"ל הרב מרדכי אליהו שליט"א
ערוך מתוך הספר: שו"ת הרב הראשי

תשובה: אין למכור ספר תורה לאספנים, מחשש שישתמשו בו שלא לפי כבודו. ספר תורה שנפסל, מהדין חייבים לקבור אותו ע"י צדיקים וחסידים, בכלי חרס או בכלי פלסטיק קשה. אולם מותר למכור את נתיקן הספר על-מנת לקנות בדמיו ספר תורה חדש.

כל זה לדינא. לעצה - כדאי למסרו למגיה טוב כדי יהיה אפשר לקרוא בו כבתחילה, ומצוה על הציבור לתרום כסף לזה.

הלכה ממקורה

מן המקורות עד להלכה למעשה

האם ברכות התורה מן התורה?

בגמרא (ברכות כא,א) נאמר: "מנין לברכת התורה לפניו מן התורה? שנאמר: 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לא-להינו'". מכאן נראה שברכות התורה הן מן התורה. וכן דעת **רוב הראשונים:** רמב"ן (על סה"מ מצווה טו), רשב"א (ברכות מח,ב), חינוך (מצווה תל), ריטב"א (ברכות כא,א), מאירי (שם), רשב"ץ (שם).

אולם **הרמב"ם** לא מנאה כמצווה, וכנראה שסבר שהפסוק המובא בגמ' אינו אלא אסמכתא (וכ"כ במגילת-אסתר שם; וכ"כ בשו"ת פני-משה א,א, הובא בפרי"ח ובאחרונים). כך לכאורה סוברים גם **הרי"ף והרא"ש**, שהשמיטו גמרא זו של "מנין לברכת התורה...".

השו"ע (רט,ג) כתב ש"כל הברכות אם נסתפק אם בירך אם לאו - אינו מברך, לא בתחלה ולא בסוף, חוץ מברכת המזון, מפני שהיא של תורה". משמע, שברכת התורה **דרבנן**, ואיננו מברכה מספק. וכן דעת **החיד"א** (מחזיק-ברכה מז) ו**מאמר מרדכי בשם הלבוש** (מובאים במ"ב מז,א), ושו"ת פני-משה (שם), ובשו"ת תורת-רפאל (א) ובילקוט יוסף (שארית-יוסף, מז).

אולם, פוסקים רבים כתבו שהעיקר למעשה שברכות התורה הן דאורייתא, ושהרמב"ם הוא יחידי בזה. כך דעת **השאגת-אריה** (כד) ו**החיי-אדם** (נשמת-אדם ט,א) ועוד, שכתבו שכך דעת רוב הראשונים. וכך הכריע **המשנה ברורה** (מז,א).

ביחס לדעת הרמב"ם, ניתן להסביר שהוא לא מנה מצווה זו כי היא כלולה במצוות תלמוד תורה (כ"כ המב"י בקרית-

הליכות עולם

מכירת ספר תורה לאספנים

שאלה: לפני שנים רבות קיבלנו ספר תורה עם תיק כסף כתרומה לבית הכנסת. תרום הספר כבר הלך לעולמו, ואיננו מוכר לציבור המתפללים. עם הזמן התברר כי ספר התורה פסול לקריאה בציבור. בבדיקה התברר כי תיקון הספר יקר מאוד ואיננו כדאי מבחינה כלכלית. מאידך, ערכו לאספנים, כפי שהוא, הנו רב, ואפשר לקנות בדמי מכירתו ספר חדש. האם מותר לעשות זאת?

פניני 'אור החיים'

לפי אור-החיים לא היה זה "הידור מצווה" אלא חובה הלכתית מעיקר הדין. הרי בני ישראל נצטוו (יב,טו) להשבית כל שאור מבתיהם כבר בפסח מצרים, ואז, תוך כדי לישה גורשו בבהלה ממצרים ולא הספיקו לאפות את בצקם בהיותם ברעמסס. ומה יעשו? כיצד יקחו איתם את הבצק מבלי שיחמיץ? לכך מצאו פתרון מקורי; הרי להלכה, בצק אינו מחמיץ כל זמן שהידיים עוסקות בלישתו. לכן צררו אותו בשמלותם ונשאו על שכמם, כדי להמשיך ללוש אותו תוך כדי הליכה. רק בהגיעם לסוכות, התפנו בני ישראל לאפיית הבצק לאחר שווידאו שלא החמיץ, כמתואר בפס' לט: "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים... כי לא חמיץ".

"משארותם צורות בשמלותם על שכמם"

וכי לא היו להם כלי אכסון לשים בהם את הבצק? והרי זה עתה שאלו מאת המצריים כלי כסף וכלי זהב, ומדוע נשאו את הבצק דווקא בידיים?

פרשני הפשט (האבן-עזרא והרשב"ם) ביארו ש"משארותם" היינו כלי אכסון בצק; וראייתם - "ברוך טנאך ומשאריתך". רש"י, שביאר ש"משארותם" היינו הבצק בעצמו, הסביר את התנהגותם הימזורה' בכך ש"מחבבים היו את המצווה". כלומר הם ראו עדיפות במצות "עבודת יד" נטו, שהבצק לא זו מתוך היד מתחילת הלישה ועד סיומה.

נקודת מבט



הרב ישראל חזן
ראש מכון 'צומת'

כמוני בכל הארץ" (ט,יד), "למען תדע כי להי הארץ" (ט,כט). מבאר רבנו בחיי (במכת בדד) כי מכות אלו באו ללמד ולאמת את מציאות ה' (צפרדעים), השגחתו (ערוב) וכוחו וגבורתו (בדד). מכות מצרים נועדו לא רק כענישה על הקשיית לב פרעה, אלא גם כלימוד לקח לאנושות כולה - 'למען תדע' מי בעל הבית! נקודה!

קיימות?

שני הרהורים חולפים בראשי בעקבות מאורע עוצמתי זה, שפקד את האי-האיטי.

הראשון: 'היעולם', בעת הפוגה ממלחמתו בטיור, מקדיש תשומת לב רבה לשימור הסביבה, לקיימות, לאקולוגיה. וזה טוב וחשוב והכרחי וחיוני וחיוני. 'היעולם' מתווכח האם פליטת גז החממה אכן גורמת להתחממות כדור הארץ, והאם התקשורת הסולארית מגבירה את סכנת הקרינה, וסוגיות קיומיות נוספות. וזה חשוב וחיוני. ואעפ"כ, "יושב בשמים ישחק" (תהלים ב,ד) ובניד עפעף של גזירת-שמים ילמד את בני אדם מי בעל-הבית, ועד כמה תשלוש הכח האנושי להתערב בטבע ובבריאה, להרע או להיטיב. ואל תבינו אותי לא נכון; אינני מזלזל במאמצי השימור ובמיוחד ובמדעי הסביבה וכדור הארץ. אני תומך בכל

פתיחת כל מהדרת חדשות בדיווח מי מהישראלים כבר יצר קשר צורמת באזני

מאודי בצבע הירוק כצו אלקי פרקטי "לעבדה ולשמרה". אינני תומך במדע זה, ובמגמה זו, כהאלתה הטבע ובהפיכת האקולוגיה לדת.

מה שלום השכן?

והרהור אחר לחלוטין מנקר בראשי, וממנו אף נגורה כותרת המאמר; אינני מרגיש טוב עם הבלטה רבתי בהתעניינות התקשורתית בשאלה "מה שלום הישראלים שטרם יצרו קשר"? זה טבעי ומוצדק שלעת אסון כל אחד מתעניין בקרוב לו, בשארי בשר ובמיוחד, במעגל הראשון והשני והשלישי. זה הירואי שמדינת ישראל מקדישה מאמצים כבירים, ואמצעים אדירים, להצלת ישראלים שנקלעו למצוקה בקצווי תבל. אני גאה בסולידאריות שמגלה העם היושב בציון כלפי כל יהודי הנתון בצרה ובשביה, גם אם איננו אזרח ישראל, "יכול ישראל ערבים זה בזה".

אעפ"כ צורמת את אזני פתיחת כל מהדרת חדשות, או כותרת עיתונות, בדיווח מחדד המצב במשך החוץ על גורל הישראלים ומי כבר יצר קשר. ההבלטה הפומבית (להבדיל ממידע אישי) נשמעת באזני קרתנית לנוכח עוצמת האסון השוגף. אני מודה: כשמגיעה ידיעה על תאונת דרכים או פיגוע חלילה, האוזן והלב כרויים לשמוע במי המדובר, מאיזה שבת; ולא אכחיש: המשך עוצמת ההתעניינות תלויה במידע הנלקט: יהודים; דתיים; מתנחלים; מהאיזור; וכי וכי. בין אם זו חולשה אנושית, ובין אם אולי מעלה חברתית - מוטב להצניע רגש זה, ולא להבליטו בראש המהדורה. זה צורם!

(נכתב במוצ"ש וארא)

היש ניצולים ישראלים? דתיים? חרמתי?

"המביט לארץ ותרעד" (תהלים קד,לב)

היד החזקה

לפני ימים אחדים הראה הקב"ה לעולמו מי בעל הבית. לעולם לא נבין מדוע ידו החזקה התגלתה דוקא באי האומלל האיטי, ולא במקומות המועדפים עלינו, כמו טהרן למשל. ואם נגור דוקא על שם לוחיות היבשת האמריקאית לרעוד שלש שניות - היינו מצביעים על 'ציר הרשעי ומדינות עריצות ומצוינים כעדיפות בנוצאלה, למשל. אך לא: איננו יועצים איסטרטגיים של רבנו-של-עולם, ואף לא חכמים-שללאחר-מעשה. "אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה" (תהלים עז,ט).

גם אם מדובר בהתרחשות מעבר לאוקיינוס, גם אם במקום הרחוק מתודעתנו, גם אם במחוז נשכח מלב, גם עם במדינה נעדרת קהילה יהודית - האסון הקטסטרופלי נוגע לנו, בדיוק כמו לכל שוכני תבל, ברואי א-ל. הקב"ה מדבר אלינו, אל המין האנושי כולו, במבט זועם "המביט לארץ ותרעד". איננו יכולים להפטר במשיכת כתף, כאומרים: "הפעם זה לא נוגע בנו! רחקה מאתנו הרעה".

קשה לדמיין ערים שלמות הנהפכות בין-חצי-דקה, ורבבות-רבבות בני אדם נופחים את נשמתם ומותירים אחריהם מיליונים חסרי כל, חשופים למלאך המוות המונב בהם באכזריות. כולנו נדהמים ונפעמים מעוצמת המכה ושואלים את עצמנו מה רוצה מנהיג הברייה? אין תשובה, "ולא אתנו יודע עד מה". "הסתרת פניך הייתי (=האיטי) נבהל" (תהלים לח).

התשובה האמונית היא, כנראה, להפגין את מה שלימדונו חכמינו כי 'הטבעי בגימטריה א-להים' (86), וכי התואר 'א-להים' הוא מידת הדין ומשמעותו '**בעל הכוחות כולם**', ואפילו ברכה נתקנה על רעידת אדמה: "ועל הנועות (רבנו עובדיה בטרטורא: "שהארץ מזדעזעת ורועשת)... **אומר ברוך שחכו וגבורתו מלא עולם**" (משנה ברכות ט,ב).

למען תדע

הפסוק שצוטט "המביט לארץ ותרעד" חותם את המזמור הנפלא בתהלים (קד) המתאר את זיו הבריאה ופאסטריליותה: "יהוד והדר לבשת... המשלח מעיינים בנחלים... הרים גבוהים ליעלים סלעים מחסה לשפנים... ויין ישמח לבב אנוש... מה רבו מעשך ה'!..." (ולפתע) המביט לארץ ותרעד...". נקודה!

בשלש מכות מצרים נוכרת המטרה בלשון "למען תדע"; בצפרדעים - "למען תדע כי אין כהי אלקינו" (ח,ז); בערוב - "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ"; ובבד פעמיים - "בעבור תדע כי אין

גם לאחר שעת כיבוי
שעון השבת

- קריאה במיטה
- הלבשה והתמסאות חודר
- טיפול בתינוקות
- משחק בחודי הילדים
- מאהרה/החשכה בבית מלון
- לימוד תורה

השימוש פשוט וקל
מוליכים לכי כניסת האורח והמלכה ניתן לסגור מסכה להאטתה נרמזת חשמל, כי לחצן חשמל.

רק 99 ש"ח
(כולל משלוח)

מתקפל ג'ייד (כ-0.5 ק"ג)
כולל נורה 9W
מפיקת אור השווה לנורה לוח 50W

להזמנות חייגו למכון צומת: 02-993-2111

אור-לי
מנורה לשבת
תרצו מואר - תרצו מוסתר